

NOWOŚCI W ZAKRESIE PRAC LEGISLACYJNYCH

Dnia 23 października 2013r. została przyjęta przez Sejm:

ustawa o postępowaniu wobec osób z zaburzeniami psychicznymi stwarzającymi zagrożenie dla życia, zdrowia lub wolności seksualnej innych osób.

Dotychczas w polskim prawie nie było regulacji pozwalających chronić społeczeństwo przed takimi osobami, a przyjęta przez Sejm polski ustawa wzorowana jest na niemieckiej ustawie dotyczącej terapii i umieszczania w odpowiednim zakładzie sprawców czynów z użyciem przemocy o zakłóconych czynnościach psychicznych i w ocenie ekspertów Ministerstwa Sprawiedliwości jest zgodna z międzynarodowymi regulacjami dotyczącymi praw człowieka oraz standardami wynikającymi z orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka.

Przyjęte przez Sejm zmiany będą dotyczyły osób spełniających łącznie następujące warunki:

- *zostały prawomocnie skazane za przestępstwo,*
- *orzeczono wobec nich za ten czyn karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania,*
- *odbywają karę w tzw. systemie terapeutycznym – jest to istotna zmiana w stosunku do pierwotnej wersji projektu która powoduje zawężenie kręgu do ok. 2300 osób z ponad 80 tysięcznej populacji skazanych.*
- *w trakcie postępowania wykonawczego stwierdzono u nich zaburzenia psychiczne w postaci upośledzenia umysłowego, zaburzenia osobowości lub zaburzenia preferencji seksualnych,*
- *stwierdzone zaburzenia psychiczne wykazują taki charakter lub nasilenie, że zachodzi wysokie prawdopodobieństwo popełnienia czynu zabronionego z użyciem przemocy lub groźbą jej użycia przeciwko życiu, zdrowiu lub wolności seksualnej,*
- *czyn, jaki może zostać popełniony przez te osoby, należy do szczególnie groźnej kategorii przestępstw — jest zagrożony karą pozbawienia wolności, której górna granica wynosi co najmniej 10 lat.*

Pierwszeństwo zastosowania będzie miał nadzór prewencyjny – umieszczenie w ośrodku będzie następowało tylko w przypadku prawdopodobieństwa graniczącego z pewnością. Decyzję o tym, czy i jaki środek należy zastosować będzie podejmował Sąd Okręgowy Wydział Cywilny, w składzie 3 sędziów zawodowych, podobnie jak to się obecnie odbywa w

stosunku do procedury ubezwłasnowolnienia. Umieszczenie w Ośrodku będzie połączone z zastosowaniem planu terapii.

Wobec osoby stwarzającej zagrożenie, sąd będzie orzekał o nadzorze prewencyjnym lub umieszczeniu jej w Krajowym Ośrodku Zapobiegania Zachowaniom Dysocjalnym.

WIELKA NOWELIZACJA KODEKSU POSTĘPOWANIA KARNEGO

27 września 2013 r. SEJM UCHWAŁIŁ NOWELIZACJĘ KODEKSU POSTĘPOWANIA KARNEGO ORAZ NIEKTÓRYCH INNYCH USTAW

Dnia 17 października 2013 r. Prezydent RP podpisał przygotowaną w Ministerstwie Sprawiedliwości nowelizację Kodeksu postępowania karnego, Kodeksu karnego i niektórych innych ustaw, której celem jest skrócenie czasu trwania i uproszczenia postępowań przed sądami (ustawa z 27 września 2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks Postępowania Karnego oraz niektórych innych ustaw Dz.U. 2013 poz. 1247).

Nowelizacja Kodeksu postępowania karnego oraz kilku innych ustaw obejmuje łącznie blisko 300 nowych przepisów i jest efektem blisko dwuletnich prac komisji prawa karnego przy resorcie sprawiedliwości.

Termin wejścia w życie nowej procedury karnej przewidziano na dzień **1 lipca 2015 roku**. Jednak część przepisów zacznie obowiązywać od 2 czerwca 2014 r. a niektóre z nich po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw, tj. od 9 listopada br.

Do zasadniczych zmian w procedurze karnej należą m.in.:

- *przemodelowanie postępowania sądowego w kierunku większej kontradyktoryjności, która stwarza najlepsze warunki do wyjaśnienia prawdy materialnej i najlepiej służy poszanowaniu praw uczestników postępowania;*
- *zaktywizowanie stron procesowych przy jednoczesnym wzmocnieniu roli sądu jako arbitra - nastąpi w ten sposób swoista zmiana filozofii prowadzenia procesu sądowego. Zgodnie z doprecyzowanym przez Senat i przyjętym przez Sejm zapisem sąd w procesie będzie mógł przeprowadzić dowód z urzędu tylko "w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych szczególnymi okolicznościami"*
- *usprawnienie i przyspieszenie postępowania także dzięki nowemu ujęciu instytucji mediacji,*
- *ograniczenie przewlekłości postępowania odwoławczego,*
- *możliwość podejmowania decyzji o charakterze porządkowym i technicznym (a także mniej ważkich decyzji merytorycznych) przez referendarzy sądowych, a dzięki temu umożliwienie wykorzystania czasu sędziów w bardziej efektywny sposób. Nowy plan*

ma na celu ulepszenie zarządzania zasobami ludzkimi - odciążenie sędziów, prezesów sądów i przewodniczących wydziałów dzięki powierzeniu rozstrzygania niektórych spraw referendarzom i poszerzenie kategorii spraw, w których sąd orzeka w składzie jednoosobowym zamiast rozstrzygać w składzie trzyosobowym

- *szerszy dostęp do pomocy prawnej dla stron na etapie postępowania sądowego,*
- *przyznanie radcom prawnym uprawnień w zakresie prowadzenia obrony w sprawach karnych i sprawach karno-skarbowych.*

W prawie karnym materialnym – oprócz zmian, które weszły w życie 9 listopada 2013 r. – a dotyczących przeniesienia odpowiedzialności za prowadzenie w stanie nietrzeźwości pojazdu innego niż mechaniczny na poziom kodeksu wykroczeń oraz podniesienia progu kwotowego między przestępstwami a wykroczeniami przeciwko mieniu do kwoty 1/4 minimalnego wynagrodzenia za pracę, (kradzież, przywłaszczenie, zniszczenie rzeczy) ustawa przewiduje:

- **wprowadzenie umorzenia (na wniosek pokrzywdzonego) w przypadku pojednania sprawcy z oskarżonym i naprawienia szkody lub zadośćuczynienia krzywdzie.**

Jak wskazuje tytuł ww. ustawy obejmuje ona nie tylko nowelizację KPK, ale także inny akty prawne będącej sferze naszych zainteresowań gałęzi prawa karnego (choć nie tylko). Ustawa zmienia:

- *ustawę z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń – przepisy w tym zakresie weszły w życie 9 listopada b.r.*
- *ustawę z dnia 23 czerwca 1973 r. o opłatach w sprawach karnych,*
- *ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny,*
- *ustawę z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy,*
- *ustawę z dnia 10 września 1999 r. – Kodeks karny skarbowy,*
- *ustawę z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych,*
- *ustawę z dnia 24 sierpnia 2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia,*
- *ustawę z dnia 28 października 2002 r. o odpowiedzialności podmiotów zbiorowych za czyny zabronione pod groźbą kary,*
- *ustawę z dnia 8 lipca 2005 r. o Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa.*

Dnia 23 października 2013 r. Sejm przyjął ustawę w sprawie ratyfikacji **Protokołu dodatkowego** do Prawnokarnej konwencji o korupcji, sporządzonego dnia 15 maja 2003 r. w Strasburgu, a dotyczącego karalności tego typu przestępstw w przypadku ich popełnienia przez "krajowych i zagranicznych arbitrów oraz ławników".

Za ustawą wyrażającą zgodę na ratyfikację przez prezydenta protokołu zagłosowało 436 posłów; dwóch było przeciwnych; nikt nie wstrzymał się od głosu. W uzasadnieniu do projektu ww. ustawy wskazano najważniejsze powody przemawiające za ratyfikacją Protokołu dodatkowego. Podnoszono w szczególności, że ratyfikacja przyczyni się do wzmocnienia wizerunku Polski na arenie międzynarodowej jako państwa zwalczającego korupcję.

Cel i zakres protokołu:

- Celem protokołu jest uzupełnienie regulacji przewidzianych w Prawnkarnej konwencji o korupcji przez penalizację przestępstwa czynnej i biernej korupcji, popełnionego przez krajowych i zagranicznych arbitrów oraz ławników.
- Protokół w art. 1 wprowadza definicje: arbitra, umowy arbitrażowej, członka ławy przysięgłych.
- W art. 2–6 protokołu został określony obszar kryminalizacji przestępstwa czynnej i biernej korupcji arbitrów krajowych (art. 2 i art. 3), arbitrów zagranicznych (art. 4), krajowych członków ławy przysięgłych (art. 5) i zagranicznych członków ławy przysięgłych (art. 6).

Regulacje prawa polskiego:

Prawo polskie zawiera regulacje dotyczące przestępstw korupcyjnych. Przepisy art. 228 kk i art. 229 kk penalizują odpowiednio korupcję bierną i czynną osób pełniących funkcje publiczne. Przepisy te w sposób zgodny z protokołem określają zespół znamion czasownikowych odnoszących się do działania sprawcy. Zgodnie z art. 228 kk karalne jest na gruncie prawa polskiego przyjmowanie korzyści majątkowej lub osobistej, bądź jej obietnicy lub żądanie takiej korzyści. Art. 229 kk zapewnia z kolei karalność udzielenia i obietnicy udzielenia korzyści majątkowej lub osobistej. Żaden z powołanych przepisów nie zawiera jakichkolwiek ograniczeń odpowiedzialności sprawców w tym zakresie.

Przepisy te w wymienionym zakresie interpretować należy w związku z przepisami zawartymi w Słowniczku pojęć ustawowych kodeksu karnego. Mianowicie art. 115 § 4 zawiera definicję korzyści majątkowej, § 13 określa krąg osób będących funkcjonariuszami publicznymi, a § 19 wskazuje zakres denotacji nazwy osoba pełniąca funkcję publiczną. Choć przywołane przepisy nie wskazują wprost arbitra sądu polubownego, to jednak w doktrynie przyjmuje się, iż osobą pełniącą funkcję publiczną jest również arbiter takiego sądu (zob. Komentarz do art. 115 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553), [w:] A. Marek, Kodeks karny. Komentarz, LEX, 2007, wyd. IV).

W analizie obecnego stanu prawnego w zakresie objętym Protokołem dodatkowym podkreśla się, że związanie się protokołem nie pociągnie za sobą skutków społecznych, gospodarczych, finansowych ani prawnych. Warty podkreślenia jest także fakt, że w związku z tym, iż prawo polskie jest w pełni zgodne z wymogami protokołu, nie zachodzi potrzeba podejmowania jakichkolwiek środków w celu wykonania jego postanowień.

PROJEKTY POSELSKIE W 2013 r.

1) Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny

projekt dotyczy wydłużenia terminu przedawnienia ścigania przestępstw seksualnych popełnionych wobec dzieci;

- ◆ 13 września 2013 r. – projekt wpłynął do Sejmu;
- ◆ 15 października – skierowano projekt do I-szego czytania na posiedzeniu Sejmu;

2) Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o kredycie konsumenckim oraz o zmianie ustawy - Kodeks wykroczeń

projekt dotyczy zapobiegania nadmiernemu zadłużaniu się kredytobiorców korzystających z kredytu konsumenckiego i penalizowanie czynów jako wykroczeń w tym zakresie;

- ◆ 28 sierpnia 2013 r. – projekt wpłynął do Sejmu;
- ◆ 15 października – skierowano projekt do I-szego czytania na posiedzeniu Sejmu;

3) Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy - Kodeks karny

projekt dotyczy ochrony praworządności oraz interesów ofiar przestępstw na tle seksualnym poprzez wydłużenie okresu przedawnienia karalności. Istotą jest wprowadzenie zasady, że przedawnienie karalności takiego przestępstwa wobec osoby małoletniej nie będzie mogło nastąpić przed upływem jej 30 roku życia (tj. 12 lat od momentu ukończenia przez pokrzywdzonego lat 18);

- ◆ 25 września – projekt wpłynął do Sejmu;
- ◆ 5 listopada – skierowano projekt do I-szego czytania na posiedzeniu Sejmu;

4) Poselski projekt ustawy o zmianie ustawy o broni i amunicji oraz ustawy - Kodeks wykroczeń

projekt dotyczy rozszerzenia katalogu broni białej o noże, siekiery, tasaki i inne przedmioty stanowiące broń ofensywną a także wprowadzenia regulacji, na podstawie której posiadanie każdej broni pod wpływem alkoholu, narkotyków lub środków odurzających traktowane będzie jako przestępstwo;

- ◆ 14 maja – projekt wpłynął do Sejmu;
- ◆ 2 października – skierowano projekt do I-szego czytania na posiedzeniu Sejmu;